Marja Rankila

6.11.2026

Viite: VN/27559/2026

Lausunto elinvoimakeskusten sekä Työllisyys-, kehittämis- ja hallintokeskuksen maksuista vuosina 2027–2028

Energiateollisuus ry (ET) kiittää mahdollisuudesta lausua asetusluonnoksesta. ET kiinnittää aluksi huomiota yleisesti Elinvoimakeskusten maksullisen toiminnan kustannusvastaavuudesta, ja muutoin kohdistaa lausuntonsa esitettyihin patoturvallisuusvalvonnan maksuihin.

Elinvoimakeskuksen maksullisten suoritteiden kustannusvastaavuus

Yleisenä huomiona Energiateollisuus ry haluaa kiinnittää huomiota Elinvoimakeskusten maksullisten suoritteiden kustannusvastaavuuteen. Valtion maksuperustelain mukaan julkisoikeudellisesta suoritteesta perittävän maksun tulee lähtökohtaisesti vastata suoritteen tuottamisesta valtiolle aiheutuvien kokonaiskustannusten määrää eli suoritteen omakustannusarvoa. Viranomaisen on lisäksi huolehdittava siitä, ettei suoritteen tuottamisesta aiheudu enempää kustannuksia kuin suoritteen tarkoituksenmukainen laatutaso edellyttää.

Maksullisista suoritteista saatavat tulot tulee ohjata kokonaisuudessaan niiden tehtävien resursointiin, joista maksut peritään. Maksutulojen tulee näkyä maksullisen toiminnan riittävinä resursseina sekä laadukkaana, sujuvana ja yhdenmukaisena viranomaispalveluna. Maksut eivät saa muodostua yleiseksi tulonlähteeksi elinvoimakeskusten muiden tehtävien rahoittamiseen.

Patoturvallisuusvalvonnalle ehdotetut maksut

<u>Asetuksen soveltamisala</u>
Asetuksesta ja sen perusteluista tulee käydä yksiselitteisesti ilmi, mihin patoihin vuosimaksua sovelletaan. Erityisesti on täsmennettävä, koskeeko maksu myös rakentamisen aikaisia työpatoja ja muita tilapäisiä patorakenteita, sekä millä perusteella maksu tällaisissa tapauksissa määräytyisi. Asetustekstissä mainitaan erikseen luokitellut tulvapenkereet, mutta työpatojen asemaa ei ole vastaavasti selvennetty.

Lisäksi asetuksessa käytetyn valvontakokonaisuuden käsitteen sisältö ja alennetun maksun soveltamisedellytykset tulee määritellä tarkemmin. Maksun alentaminen ei saa jäädä pelkästään tapauskohtaisen viranomaisharkinnan varaan, vaan samankaltaisia patokokonaisuuksia tulee kohdella yhdenmukaisesti.

<u>Esitettyjen maksujen kohtuullisuus ja vuosimaksun vastikkeellisuus</u>
Muistion mukaan maksu perittäisiin vuosittain riippumatta erillisistä valvontatapahtumista. Maksun suuruus perustuisi eri patoluokkien valvontaan keskimäärin käytettyyn työpanokseen. Maksullinen valvonta voisi kohdistua muun muassa turvallisuussuunnitelmaan, vuosi- ja määräaikaistarkastusten asiakirjoihin, häiriötilanneilmoituksiin sekä viranomaisen tietojärjestelmiin toimitettuihin tietoihin

Energiateollisuus ry
Eteläranta 10, 00130 Helsinki
www.energia.fi

ET pitää ehdotettuja vuosimaksuja kohtuuttomina suhteessa patoturvallisuusviranomaisen vuosittaiseen työmäärään. Patoturvallisuuslain mukaisen valvonnan toteutus- ja raportointikustannukset kohdistuvat jo nykyisin padon omistajaan. Padon omistaja vastaa patoturvallisuusasiakirjojen, suunnitelmien ja selvitysten laatimisesta, padon turvallisuudesta huolehtimisesta sekä vuosi- ja määräaikaistarkastuksiin liittyvistä käytännön tehtävistä. Patoturvallisuusviranomaisen tehtävä on valvoa velvoitteiden noudattamista.

Esityksessä ei ole osoitettu riittävän selvästi ehdotetun vuosimaksun vastikkeellisuutta eikä maksutason kohtuullisuutta. Maksu voi muodostua korkeiksi erityisesti silloin, kun viranomaisen yksittäisen patoon kohdistamat valvontatoimet ovat kyseisenä vuonna vähäisiä. Maksun tulee perustua viranomaisen tosiallisesti suorittamaan, maksun kohteelle yksilöitävissä olevaan valvontatyöhön. Automaattinen vuosimaksu ei ole perusteltu, jos viranomainen ei kyseisenä vuonna kohdista patoon valvontatoimia tai käsittele sitä koskevia asiakirjoja.

ET katsoo, että patoturvallisuusvalvonnassa ja sen maksullisuudessa tulisi siksi arvioida tuntiperusteista hinnoittelua tai muuta mallia, jossa perittävä maksu vastaa nykyistä selvemmin toteutunutta työmäärää. Maksutaulukossa patoturvallisuuslain mukaiset luokittelu- ja hyväksymispäätökset sekä muut vesitaloustehtävien suoritteet on jo pääosin hinnoiteltu 85 euron tuntihinnan perusteella.

Muistiossa patoturvallisuusvalvonnan vuotuisiksi tuotoiksi arvioidaan noin 250 000 euroa, mutta arviota vastaavia patoturvallisuusvalvonnan kustannuksia ja laskentaperusteita ei avata yksityiskohtaisesti. Maksujen yhteys valvonnasta aiheutuviin kustannuksiin tulee osoittaa läpinäkyvästi.

<u>Muita huomioita</u>
ET huomauttaa vielä, että aluehallinnon uudistuksen yhteydessä Lupa- ja valvontavirastolle kuuluva vesilain mukainen valvonta muutettiin maksulliseksi ja vesilain mukaisiin lupamaksuihin osoitettiin 30 % korotus. Patoturvallisuusvalvonnan maksut kohdistuvat pitkälti samoille toimijoille kuin em. LVV:n maksut. Lupamaksujen korotukset ja valvonnan muuttaminen maksulliseksi kasvattavat vesitaloushankkeiden ja olemassa olevan toiminnan kustannuksia merkittävästi. Maksullisten suoritteiden kustannusvastaavuutta tulee seurata, ja etenkin vesiasioihin liittyvien maksujen yhteisvaikutuksia tulisi arvioida laajemmin.